

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

244 ספרים בשפה עברית ו' ספרים בשפה אנגלית
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: בזכות השבת ניגאל

אמנם זהו רק כאשר ישראל למטה עובדים את ה' כראוי ועושים נחת רוח לבורא, ועל ידי זה נותנים לכסא הכבוד שיהיה נושא את נושאי, עד שאין לחיות הקודש שום עמל ויגיעה בנשיאת כסא הכבוד. אבל כאשר ישראל אינם עובדים כראוי ויש ביניהם חס ושלום רשעים, אזי אין כסא הכבוד נושא את נושאי, אלא אדרבה הוא מכביד על חיות הקודש, ויש להם עמל ויגיעה לשאת את כסא הכבוד, ומחמת העמל מזיעים חיות הקודש, עד שמהזיעה נעשה "נהר דינור" שהוא נהר של אש. ומכיון שזיעה זו נעשית על ידי מעשה הרשעים למטה שגרמו בעוונותם להכביד את הכסא על נושאי, לכן מידה כנגד מידה נשפך זיעה זו על ראש רשעים בגיהנם. עכ"ד.

נמצא שכאשר חוטא האדם, גורם הוא כביכול שכסא הכבוד לא ישא את נושאי והחיות הנושאות את הכסא מזיעות ומתייגעות בנשיאתו. וכך גרם אדם הראשון בחטאו, ולכן נענש (בראשית ג', ט) "בזיעת אפך תאכל לחם" מידה כנגד מידה, שגרם לחיות הקודש להזיע (עי' מה שכתבנו בזה בפרשת ויקהל אות ה' ובפרשת ויקרא אות כ"ט).

אולם בשבת קודש שזוכה למחילת עונות ואין מכביד עוד במעשיו הרעים על כסא הכבוד ונפסק זיעתן של חיות, ממילא אין אש הגיהנם הנוצרת מזיעתן של החיות שולטת בשבת.

בזה יש לבאר את נוסח התפילה בשחרית של שבת: "לאל אשר שבת מכל המעשים ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו". ולכאורה וכי אין הקב"ה יושב בששת ימי המעשה על כסא כבודו (עי' זוה"ק פרשת תרומה דף קלה. שבעת בריאת העולם הקב"ה נתעלה על כסא כבודו בשבת)?

אלא, שבכל ששת ימי המעשה, מחמת חטאיהם של הרשעים, אין הכסא נושא את נושאי והקב"ה אינו מתעלה בשיבתו על כסאו, אולם בשבת קודש שנמחלים עוונותיהם וכסא הכבוד נישא למעלה ונושא את נושאי, אף הקב"ה מתעלה בכך.

ויש לפרש מהו "כדור אנוש", כאשר שני אנשים נכשלים בעבירה, האחד נכשל מחמת שנגרר אחר יצרו ואילו השני נכשל מחמת שחבירו גרר אותו, ודאי שהנגרר אחר יצרו חמור יותר, כמו שמצינו אצל חוה שנגררה אחר הנחש, הוא יצר הרע, ואילו אדם הראשון נגרר אחר האשה, והיה עונשה של חוה חמור יותר.

"דור אנוש" הוא הדור הראשון שנכשל בעבודה זרה, כמבואר ברמב"ם (פ"א מהלכות עבודת כוכבים), ממילא עבודה

כשעומדים אנו לפני היום המר והנמהר יום תשעה באב, יום בו נחרב בית מקדשינו והוגלינו מארצינו ונתרחקנו מעל אדמתנו, מתעורר הלב והגעגוע לזכות שוב לראות את הבית בשלימותו ולזכות ולקבל פני המשיח.

באים חז"ל ומגלים לנו, שעל ידי שמירת שבת, תועיל זכות השבת לקרב ולהביא את הגאולה:

כך מצינו במסכת שבת (ק"ח:): אלמלי משמרים ישראל שתי שבתות כהלכתן – מיד נגאלים. וכך מובא גם בירושלמי (תענית דף ג'): אילו היו ישראל משמרים שבת אחת כתיקנה, מיד היה בן דוד בא. מאי טעמא? "ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה", חד יום. ואומר "בשובה ונחת תוושעון", בשובה ונייח תתפרקון".

ויש לבאר, מדוע בזכות השבת ניגאל?

טעם ראשון נראה, כיון שהשבת מועילה למחילת עוונות, כמובא בשבת (ק"ח:): כל המשמר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש, מוחלין לו. שנאמר "אשרי אנוש יעשה זאת וגו' מחללו", אל תקרי מחללו אלא מחול לו. ע"כ. ועוד שנינו בפרקי דרבי אליעזר (ס"פ ח'): כל מי שהוא שומר את השבת בעולם הזה, הקב"ה מוחל לו על כל עוונותיו וכו'. ע"כ (ועי' ס"ז ריש סימן רמ"ב, שזהו דוקא אם שב בתשובה נמחלים לו עוונותיו).

ולפי זה יש לבאר את דברי הזוהר הקדוש (פרשת עקב דף רעג.) שמפרש את הפסוק (ויקהל ל"ה, ג') "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת", שהכוונה היא לאש הגיהנם, וז"ל, בשבת כל נשמתין ורוחין ונפשין נפקין ונחתין זוגות, ואין שטן ואין מזיק שליט ביומא דשבתא, ואפילו גיהנם לא שליט ולא אוקיד בשבת, ובגין דא לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. ע"כ.

ונראה לבאר מדוע אין הגיהנם שולט בשבת, על פי מה שכתב הרמ"ע מפאנו זצוק"ל בספרו עשרה מאמרות (מאמר חיקור הדין ח"ג פ"ב) לבאר את דברי הגמרא בחגיגה (יג:): שאומרת, נהר של אש נמשך ויוצא מכסא הכבוד, ויוצא מזיעתן של חיות, ונשפך על ראש רשעים בגיהנם, שנאמר (ירמיה כ"ג, י"ט) "הנה סערת ה' חמה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחול".

ומבאר, המלאכים הנקראים "חיות הקודש" הם מנושאי כסא הכבוד, שעליו כביכול יושבת השכינה הקדושה. והנה למרות שהחיות הקודש נושאות את כסא הכבוד, אבל למעשה כסא הכבוד נושא אותם.

ושניהם יחדיו מכניעים את עשו הרשע, ואין צורך עוד לצום.

יהי רצון שנזכה עוד השנה הזו לקבל את משיח צדקנו ולראות בנחמת ציון וירושלים.

ביקש רבי לעקור תשעה באב שחל בשבת מפני לידת משיח

כתב בספה"ק בני יששכר (מאמרי חדשי תמוז אב - מאמר ג, אות ב') וז"ל: ביקש רבי לעקור תשעה באב שחל להיות בשבת אמר כיון דאידיחי אידחי וחכמים לא הודו לו [מגילה ה ע"ב].

וני"ל מה שרבינו הקדוש דוקא ביקש לעקור תשעה באב שחל להיות בשבת, דהנה אמרו בגמרא אחד מבני המשפחה וכו' תדאג כל המשפחה נולד בן זכר באותה המשפחה נתרפאה כל המשפחה [ירושלמי מו"ק פ"ג ה"ז], והנה בתשעה באב לאחר חצות זמן לידת בן דוד, והנה בתשעה באב שחל להיות בשבת הנה רבינו הקדוש דמדבית דוד קאתי [שבת נו.] הרגיש בשבת שכבר נולד בן דוד ונתרפאה כל המשפחה, וביקש לעקור את התענית לגמרי אמר הואיל ואידחי אידחי, משא"כ שאר החכמים שאינם מאותה המשפחה לא הרגישו בזה.

להתענג בתענוגים

מואגר השיעורים של

הרב איתי חיים בן אהרן שליט"א.

0772618021

להאזנה לשיעורים על פרשת דברים הקש 151:

להאזנה לשיעורים על תשעה באב הקש: 53

לידיעת הציבור הקדוש

להלן זמני השיעורים של

הרב איתי בן אהרן שליט"א

ליום תשעה באב תשע"ו

13:15 בית כנסת היזדים רחוב אדונייהו הכהן 26

14:30 בית כנסת מוסיף רחוב יואל

17:15 בית כנסת בורוכוב רחוב דוד 21

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שיהפכו ימים אלו לישון ולשמחה אמן

זרה שלהם חמורה יותר מאשר שאר הדורות, כי שאר הדורות נגררו אחריהם, אולם דור אנוש לא היה להם אחר מי להיגרר, אלא כל חטאם בעבודה זרה היה מחמת שנגררו אחר יצרם, ולכן חטאם גדול וחמור יותר.

ובכל זאת מעלת השבת שמכפרת מועילה אף לחטא חמור בעבודה זרה של דור אנוש, שנגררו אחר יצרם.

טעם שני מדוע בזכות השבת ניגאל, בהקדם מה שיש לדקדק מהו "עובד עבודה זרה כדור אנוש", נראה לומר, כי דור אנוש שהיו מיד אחר בריאת העולם, ודאי האמינו שהקב"ה ברא את העולם, אלא שטעו וכפרו בהשגחה פרטית, והאמינו כי הקב"ה השאיר את העולם לכוכבים ומזלות שינהיגו את עולמו, כיון שאין מכבודו להנהיג באופן פרטי את בריותיו. אולם על ידי שמירת שבת שבה האדם מפסיק עם עבודתו, ואף משתדל לראות כאילו כל מלאכתו עשויה, מועיל הדבר לכפרת עוונות של עבודה זרה.

מעתה נבוא ונבאר מה שמצינו שזכות שמירת שבת מביאה את הגאולה, כי שורש הגלות היה מחוסר אמונה בהשגחה פרטית, כמובא בתענית (ט.): כתיב "ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא" (שלה י"ד, א'), אמר רבה אמר רבי יוחנן: אותו היום תשעה באב היה, אמר להם הקדוש ברוך הוא: אתם בכיתם בכיה של חנם, ואני קובע לכם בכיה לדורות. ע"כ. נמצא כי שורש תשעה באב היה על בכייתם לחינם, שחשבו שבורא עולם אינו משגיח עליהם, ולא ישמור עליהם מיושבי ארץ כנען.

לכן שבת קודש המתקנת את ענין האמונה, מביאה את הגאולה.

על פי דרכינו כי שמירת השבת היא התיקון לגאולה ולבנין בית המקדש נבוא ונבאר עוד, החתם סופר (תורת משה סוף ספר דברים דף ר"ח) גילה לנו, שכל המלחמה שהיה ליעקב עם שרו של עשיו היה בליל תשעה באב עד עלות השחר. והיתה מלחמה קשה עד מאד כי יעקב יצא משם צולע, רומז על חורבן בית המקדש, אך בסוף ויזרח לו השמש ונתרפא, ודין נצח.

ויש לומר, כי יעקב אבינו הוא כנגד השבת כמו שמצינו במדרש (בר"י יא, י): ר' יוחנן בשם רבי יוסי בן חלפתא אומר, אברהם שאין כתוב בו שמירת שבת ירש העולם במידה, שנאמר (בראשית יג, יז) "קום התהלך בארץ לארכה וגו'". אבל יעקב שכתוב בו שמירת שבת, שנאמר (שם לג, יח) "ויחן את פני העיר", שנכנס עם דמדומי חמה וקבע תחומין מבעוד יום, ירש העולם שלא במדה שכתוב (שם כה, יד) "ופרצת ימה וקדמה וגו'". ע"כ. והיינו על אף שאברהם אבינו שמר את השבת כמבואר ביומא (כח:) שאף קיים מצות עירובי תבשילין, בכל אופן השבת נקראת על שמו של יעקב אבינו (עי' מה שביאר בזה בספה"ק אוהב ישראל פרשת בראשית), לכן עשו הרשע מתנגד לשמירת שבת ולכן קם ונלחם עם יעקב אבינו, להכשיל את עם ישראל בשמירת השבת. אולם עתיד יעקב אבינו לנצח, ובזכות שמירת שבת, נזכה לגאולה השלימה.

ובזה יבואר המדרש (בר"י עז, א) על הפסוק (וישלח ל"ב, כ"ה) "ויותר יעקב לבדו": ר' ברכיה בשם ר' סימון אמר: אין כאל ומי כאל ישורון ישראל סבא מה הקב"ה כתוב בו (ישעיה ב) ונשגב ה' לבדו אף יעקב ויותר יעקב לבדו. ע"כ. והיינו, שעיקר מלחמת יעקב ועשו היתה ביחוד שמו יתברך והנהגתו בעולם, וכשינצח יעקב על ידי שמירת שבת ויתגלה כי "ונשגב ה' לבדו", נזכה לגאולה השלימה.

בזה נבוא ונבאר מדוע ביקש רבי יהודה הנשיא לעקור את צום תשעה באב כשחל תשעה באב בשבת (מגילה ה:), אלא שרבינו הקדוש גילה לנו בזה, שביום תשעה באב בא עשו הרשע ונלחם עם יעקב אבינו היינו עם השבת הקדושה, אולם כשחל תשעה באב ביום חול, הרי שיעקב אבינו עומד לבדו מול עשו הרשע ומתקשה לנצחו, אולם כשחל תשעה באב בשבת, יום השבת מצטרף אל יעקב אבינו במלחמתו